

„Център Домашни грижи” при ОС на БЧК-Варна развитие и постигнати резултати

Милена Сиракова, Димитър Ставрев

Center "Home Care" to Regional Council of Bulgarian Red cross-Varna - development and results: *This work traces the development of the Center "Home Care" to Regional Council of Bulgarian Red cross-Varna and specific optimization service as fundamental to better quality of life among older people with long-term ill health. There are also figures for the 2008-2011 work years.*

Key words: *beneficiaries, home care, quality of life, service.*

ВЪВЕДЕНИЕ

В България както и в преобладаващата част от европейските страни, е налице изразено демографско остаряване на населението. Тенденцията е прогресивно намаляващ относителен дял на младите поколения и увеличаване на относителния дял на поколенията над 65 годишна възраст. Едновременно със застаряването, за страната ни, се очертава и увеличаване на заболяемостта, особено за възрастовата граница над 65 години. Застаряващо население в добро здраве означава по-малко натиск върху здравната и социалната система. Нарастващият брой на пациентите с хронични заболявания изисква интегриран, мултидисциплинарен пакет от добре координирани грижи, който да включва превенция, мониторинг и поддържащо лечение.

ИЗЛОЖЕНИЕ

За предоставяне на социални услуги и здравни грижи в дома на възрастни, хронично-болни и хора с увреждания, Българският Червен Кръст (БЧК) въвежда интегриран модел със създаването на Центрове "Домашни грижи". Един от първите създадени е центърът в град Варна. Център "Домашни грижи" при ОС на БЧК - Варна помага на 70 възрастни, хронично-болни и хора с трайно увредено здраве да преодолеят затрудненията си от здравословен характер и допринася за подобряване на техния психологически, социален и здравен статус. Услугата включва социални услуги, подпомагащи пациентите за справяне с ежедневни дейности от бита (поддържане на хигиената в дома, хигиена на тялото, хранене, пазаруване, придружаване при медицински прегледи и лабораторни изследвания или разходки) и здравни грижи (ежедневно проследяване на състоянието на бенефициентите, измерване на кръвно налягане и кръвна захар и др.). Услугите се предоставят директно в дома на бенефициента, след извършване на индивидуална оценка на нуждите на всеки един от тях и при стриктно спазване на критерии за качество, изработени в рамките на Програма „Домашни грижи”. Голямо внимание се отделя за стимулиране на капацитета на пациентите за самопомощ и обучението им в някои похвати за това.

В настоящата работа се проследява развитието на Център „Домашни грижи” при ОС на БЧК-Варна и спецификите оптимизацията на услугата в изпълнение на основната цел по-добро качество на живот сред възрастните хора с трайно увредено здраве.

Още със създаването си Център „Домашни грижи” при Областния съвет на Български Червен кръст – Варна се изправя пред предизвикателството с ограничен ресурс да осигури максимална подкрепа на част от нуждаещите се от такава възрастни хора в град Варна. Първоначално броят на бенефициентите в програмата е 32^{ма}, а във втората година между 60 – 65. През следващите години бенефициентите са неизменно 70. Към момента на изследването почти всички

бенефициенти са включени в програмата от повече от една година. Между 1 и 3 години се ползват от нея 36% от анкетираните, а 64% - повече от 3 години. В по нататъшното представяне анализираме и коментираме само трите години с пълен капацитет на програмата.

Средната възраст на бенефициентите в програмата е над 81 години и продължава да расте [2]. Това е резултат от относително малкото напуснали програмата и приемането на нови в значимо напреднала възраст. Необходимостта от социални и здравни услуги, се увеличава на възраст над 75 години. Свързаните с това специфики са предизвикателство пред ЦДГ, както и пред целите национални системи на социални грижи и здравеопазване. ЦДГ отговаря на това със своевременно адаптиране на работния процес. Работейки по индивидуален план се поддържа специфична ангажираност, отговаряща на особеностите в социалното и здравословно състояние на всеки бенефициент на програмата. Тя се променя динамично, чрез гъвкаво използване от една страна на работното време за директна дейност с бенефициентите, а от друга с ангажиране на най-подходящия служител. Работният график за всеки бенефициент поотделно и за всички бенефициенти комплексно се изготвя съобразно необходимите грижи. Управителят, социалният работник и медицинският консултант ежедневно обменят информация и обсъждат състоянието и нуждите на бенефициентите и адаптират към тях работната програма. За увеличение на обема и разширение на обхвата на дейностите в ЦДГ се привличат доброволни сътрудници. Доброволците са набирани съгласно действащите в БЧК нормативи и правила. Провежда им се обучение и инструктаж и се отчита стриктно дейността им. За периода в дейността са включени 22 на брой доброволци. Част от тях са ученици и студенти, други работещи, отделящи от свободното си време в помощ на центъра или пенсионери. Между тях има икономисти, медицински лица в т.ч. лекар и преподаватели в медицински университет. Доброволците участват в дейността на ЦДГ в няколко направления: директна работа с бенефициенти, помощ в съпътстващите дейности в т.ч. повишаване на квалификацията на персонала, разработване на специфични проблеми под формата на курсови и дипломни работи /5 на брой/.

Обема на извършената дейност се представя от количествени показатели. За периода от 1^{ви} октомври 2008 г. до 1^{ви} октомври 2011 г. са осъществени 24339 броя посещения в дома на бенефициента, както следва: 1944 за 2008; 8333 за 2009; 8204 за 2010; 5858 за 2011 година.

Разпределението им по вид в зависимост от ангажирания служител е представено на фигура 1:

Фигура 1. Разпределение на броя посещения в дома на бенефициента. Посещения на социален работник са представени само за 2010 и 2012 година, когато е имало служител на тази позиция.

По-значимата разлика в абсолютните стойности на броя посещения е поради това, че отчитаните стойности през 2008 година са само за последните три месеца от октомври до декември, а за 2011 година само първите девет месеца от януари до септември. Средният брой посещения за календарен месец е както следва: 648,0 за 2008; 694,4 за 2009; 683,7 за 2010; 650,9 за 2011 година. Отклонението между най-високата и най-ниската стойност е по-малко от 10%, което е израз на стабилността на услугата.

Преобладаващата част от дейността е директната работа с бенефициентите. Всяко посещение е с продължителност от един час до час и половина, за домашен помощник и половин – един час за медицински консултант. Тези времена се удължават при необходимост. За периода 1^{-ви} октомври 2008г. до 1^{-ви} октомври 2011 г. директна работа с бенефициенти е 31076 часа, разпределени, както следва: 2547 за 2008; 10655 за 2009; 10702 за 2010; 7172 за 2011 година.

В описваният период са осъществени средно по 155 посещения месечно при личните лекари на бенефициентите, специалисти, лаборатории, аптеки и други медицински звена и средно 264 посещения месечно при социални служби, административна и друга помощ.

Високото ниво на качество на услугата се поддържа чрез собствена система за контрол, включваща ежедневен, периодичен и инцидентен такъв.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ползвателите на социалната услуга Център „Домашни Грижи” са хора в напреднала възраст, самотни, с тежки хронични заболявания т.е. те са приети в програмата по социални показатели. От друга страна те са с различен интелектуален, образователен и културен статус. Това определено води до трудности и усложнения при общуването с тях. Служителите на центъра с внимание, търпение и много сърдечност контактуват с тези хора. Целта на екипната работа бенефициенти - служители е прибавяне не само на години към живота, а прибавяне и на живот към годините. Тази цел може да бъде постигната чрез успешна работа на двете страни на екипа. Това зависи от високото качество на извършваните грижите, адекватни на нуждите на потребителите, високата мотивация и удовлетвореност на страните .

Редовните проучвания, провеждани от служители и доброволци показват мнението на бенефициентите, че ползването на домашни грижи, предоставяни от Център „Домашни грижи” при ОС на БЧК- Варна, е довело до подобрене на качеството им на живот. Всички бенефициенти категорично заявяват, че желаят и за напред да ползват предлаганата помощ от ЦДГ при ОС на БЧК-Варна.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Закон за социалното подпомагане обн. ДВ, бр.56 от 19.05.1998г., ...изм. и доп. бр.9 от 28.01.2011г..

[2] Милкова, Т., Д. Ставрев, Кр. Стамова, Е. Крайчева, Създаване, разгръщане и стабилизиране на Център „Домашни грижи” при ОС на БЧК-Варна, Известия на съюза на учените - Варна, Серия „Медицина и екология”, 2, 20011, XVI, 49-52.

[3] Пархон К., Биология на възрастите, Медицина и физкултура, София, 1960.

[4] Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане, Приет с ПМС №243 от 05.11.1998г., обн. ДВ, бр.133 от ноември 1998г., ...изм. ДВ, бр. 63 от 16 август 2011г.

[5] Служебен архив на „Център Домашни грижи” към ОС на БЧК-Варна.

[6] Ставрев Д., Кр. Стамова, Т. Милкова, Времева натовареност на персонала на „Център Домашни грижи” към ОС на БЧК-Варна, Научни трудове на Русенския Университет - 2011, под печат.

[7] Стамова Кр., Т. Милкова, Д. Ставрев, Е. Крайчева, Динамика на степента на удовлетвореност на бенефициентите от полаганите за тях грижи от „Център Домашни грижи“ към ОС на БЧК-Варна, Известия на съюза на учените - Варна, Серия „Медицина и екология“, 2, 20011, XVI, 44-48.

[8] Тончева С., Мобилен микро-социален център - модел за оказване на професионални здравни грижи в дома на възрастните хора, Социална медицина, 2004, 3, 24-26.

[9] Тончева С., Оказване на грижи и помощ в дома на възрастния човек, ИК Славчо Николов и сие, Шумен, 2004, 132.

[10] www.redcross.bg/activities/activities5/homecare.html

За контакти:

Милена Сиракова, Варна 9000, ул. Братя Шкорпил №3, ОС на БЧК – Варна, e-mail: varna@redcross.bg

Докладът е рецензиран.